

Вже сягає п'ять тисячоліть.

Крізь віки гіркі, страшні і славні

На сторожі пам'яті стоїть.

– Скільки років українській народній ляльці?

– Які скарби є у нашого народу?

2. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

– Що нового ви дізналися на уроці?

– Що найбільше сподобалося на уроці?

– Візьміть «мікрофон» і розкажіть про це.

– Сьогодні на уроці ми разом із Оксанкою і Тарасиком дізналися багато нового про українську народну іграшку, її види та матеріали, з яких виготовляли. Іграшки, які ви виготовите власними руками, ми відправимо нашим воїнам на фронт, щоб вони їх оберігали.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» (1–4 класи): схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах, протокол № 2 від 3 березня 2016 року засідання комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист

№ 2.1/12-Г-120 від 28.03.2016 р.) / М. І. Чабайовська, Н. М. Омельченко, М. І. Кальчук. *Початкова школа*. 2016. №9. С. 39–48.

2. Чабайовська М. І., Мельник Л. В. *Я люблю Україну: електронний освітній продукт (ЕОП) для 3 класу*. Тернопіль: ТзОВ «Видавництво Астон», 2017.

3. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. *Я люблю Україну: інтегрований посібник-зошит для учнів 3 класу: схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист ІМЗО від 29.06.2016 р. № 2.1/12-Г-419)*. Тернопіль: Астон, 2017. 112 с.

4. *Я люблю Україну. 3 клас: методичний посібник для вчителя / авт.-упор. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В.* Тернопіль: Астон, 2017. 152 с.

5. Олександр Найдєн. *Українська народна лялька*. Київ: Вид. «Стилос», 2007.

6. Демченко О. П. *Проблеми використання проектної технології у навчально-виховній роботі з молодшими школярами*. URL: <http://vuzlib.com/content/view/204/84/>

7. *Музей іграшки*. URL: <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzej-igrushki.html>

8. URL: <http://didaktor.ru/kak-vypolnit-priyom-sorbonka/шаблон> «Анімована сорбонка» ???

DOI: 10.30840/2413-7065.1(70).2019.164362

ПРОЦЮК Марина Миколаївна

вчителька початкових класів Олександрівської ЗОШ І–ІІІ ступенів

Каланчацької селищної ради Херсонської області (звання – вчитель-методист)

Урок з курсу українознавства «Я люблю Україну», 3 клас

Тема. Моя роль у творенні української держави

Мета: формування предметних компетентностей: розширити і поглибити

знання учнів про Батьківщину; формувати уяву про Україну як незалежну державу у світовому співтоваристві; продовжити ознайомлення з державними

і національними символами України; вчити плекати в собі риси громадянина і патріота; усвідомлювати, що дбайливе ставлення до природи, збереження мови і традиційної культури необхідне для процесу державотворення; свою роль у творенні української держави через пізнання і самопізнання, через творення і самотворення. Розвивати патріотичні почуття, національну свідомість школярів, громадянські якості, почуття людяності, власної гідності за належність до своєї нації; пізнавальний інтерес до минулого і сьогодення рідного краю, гордості за свою країну; спостережливість, пам'ять, творче мислення та мовлення учнів, уяву. Виховувати патріотів рідної держави, повагу до її символів, культури свого народу; любов до рідного краю, його історичного минулого і сучасного; прищеплювати почуття гордості за рідну землю, бажання приносити користь рідній країні, сприяти покращенню життя на цій землі;

формування ключових компетентностей:

- **уміння вчитися:** формувати здатність сприймати мету, яку ставить учитель, відповідно до неї планувати і виконувати необхідні дії, контролювати й оцінювати свої результати; активну пізнавальну діяльність, критичне мислення;

- **комунікативної:** удосконалювати володіння позитивними навичками спілкування, уміння налагоджувати взаємодію під час роботи в парі, групі, будуючи відповідним чином свої висловлювання; толерантне ставлення до думок і почуттів усіх присутніх, комунікабельність;

- **інформаційної:** розвивати вміння здобувати з додаткових джерел необхідну інформацію; обговорювати отриману інформацію;

- **соціальної:** формувати здатність працювати в команді, дарувати подарунки;

- **загальнокультурної:** сприяти дотриманню норм мовленнєвої культури, правил поведінки на уроці.

Тип уроку: комбінований.

Міжпредметні зв'язки: літературне читання, українська мова, природознавство, я у світі.

Обладнання: мультимедійний комплекс, картинки квіток-символів України для виконання практичної роботи, вірші про Батьківщину В. Симоненка, П. Бондарчука, портфоліо учнів, фонограми пісень, відеокліп «Україно моя, ти найкраща у світі», фігурки українця та україночки, фізична карта України, тематичні ілюстрації.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Відгадати загадку

Є в ній вогонь калини,

Дзвін струмків, солодкий щебет ранніх солов'їв,

Твоя, дитино, пісня колискова

І материнське тепле й ніжне слово.

(Батьківщина)

II. Повідомлення теми, мети і завдань уроку

1. Технологія «Закінчи речення»

Поміркувати та закінчити рядки з вірша Василя Симоненка:

Можна все на світі вибирати, сину,

Вибрати не можна тільки ...

(Батьківщину).

(Діти пропонують свої варіанти відповідей, учитель закінчує рядок словами поета).

– А ви любите свою Батьківщину?

2. Технологія «Асоціативний куш»

– Подумайте, що значить любити Батьківщину?

(Захищати її, знати і вивчати традиції, сумлінно працювати, бути вірним сином (дочкою), пишатися нею, прославляти добрими вчинками).

3. Вправа «Очікування»

– Що ви очікуєте від уроку?

У кожного на парті лежить квітка – символ України. Напишіть на ній свої мрії і очікування від сьогоднішнього уроку і прикріпіть її на ліву частину дошки.

На кожній квітці написані слова:

Я хочу дізнатися... (*про те, чим я можу стати корисним для моєї Батьківщини, відкрити для себе нові премудрості*).

Я хочу навчитися... (*розв'язувати непередбачені завдання і ситуації*).

Я хочу отримати... (*нові знання про мою Батьківщину*).

Я хочу побачити... (*свою роль у творенні нашої держави*).

Я хочу зрозуміти ... (*чи зможу я бути корисним своїй Батьківщині*).

Я хочу стати ... (*справжнім патріотом*).

Я очікую, що на уроці ... (*буде цікаво і будуть непередбачені завдання і ситуації*).

III. Мотивація уміння школярів

1. *Поетична хвилинка* (підготовлені учні читають вірш Петра Бондарчука «Батьківщина»)

2. Гра «Я так думаю»

– «Бути справжнім українцем значить...» (думки).

– Згодна з усіма вашими думками, але хочу почути, яка ваша роль у творенні української держави.

IV. Сприймання і усвідомлення учнями нового матеріалу

1. *Творча пошукова робота учнів «Коло ідей»* на тему «Моя роль у творенні української держави»

(Орієнтовні відповіді учнів:

– буду популяризувати державні символи України, її гетьманів, відомих синів і дочок, подвиги славних козаків;

– прославлятиму свою землю, висаджуючи рослинні символи: вербу, калину, чорнобривці, барвінок, руту-м'яту, мальви та інші рослини – символи України;

– організую фотовиставку «За кращу долю народу України боролися світові діячі культури: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Михайло Грушевський та інші» і організую її перегляд на усіх континентах земної кулі;

– добрими справами буду прославляти мою Батьківщину у світі, а саме – здобути професію кваліфікованого спеціаліста і своїм новаторством здивую світ;

– буду розмовляти рідною мовою, навчу інші народи говорити нею).

Релаксація

– Заплющте очі і повторіть подумки декілька разів словосполучення «рідна країна».

– Які асоціації виникають у вас?

– Що ви зараз бачите?

– А що відчуваєте?

– Розплющте очі. Посміхніться один одному.

2. Вправа «Криголам»

Учні класу отримують різнокольорові смужки, на звороті яких записані слова з прислів'їв. Об'єднатися у групи за складеними прислів'ями.

Всюди добре, ... (*а вдома найкраще*).

Людина без Вітчизни, ... (*як соловей без пісні*).

Батьківщина-мати, ... (*умій за неї постояти*).

За рідний край ... (*життя віддай*).

3. *Технологія «Спільний проект»* на тему «Моя роль у творенні української держави»

1 група. Презентувати міні-проект «Державні символи України».

2 група. Презентувати міні-проект «Вони прославили нашу Батьківщину».

3 група. Презентувати міні-проект «Дивосвіт природи. Рослини – символи України». Організувати фотовиставку «Жива скарбничка нашого краю».

4 група. Презентувати міні-проект «Квітни, мово наша рідна!».

(Презентація роботи кожної групи)

(Відеопрезентація)

Фізкультхвилинка

Україна, (діти розводять руки)

Рідний край, (доторкаються долоньками до сердечка)

Поле, річка (повороти тулуба вправо-вліво)

Зелений гай. (пританцювують)

Любо стежкою іти (ходьба на місці)

Тут живемо я і ти! (беруться за руки)

– Ми склали спільний проект на тему

«Моя роль у творенні української держави», тепер переглянемо відеокліп, як це вбачають інші українці.

4. Керований перегляд відеокліпу «Україно моя, ти найкраща у світі». (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=o2hDWq9fyGc>)

5. Скласти сенкан до слова «Україна»

1. Слово **Україна**

2. Яка? **Сонячна, яскрава, щира, найкраща.**

3. Що робить? **Зігріває, обдаровує, вітає.**

4. Синонім **Батьківщина.**

5. Речення-висновок

Ми візьмемо усе найкраще в себе,

Пронесемо нащадкам крізь віки.

І щоб вони сказали нам «Спасибі»

За Україну, яку побудувати ми змогли.

6. Технологія «Шкала думок»

Завдання:

– Що я подарую Україні, не маючи ні копійки, адже не вартість визначає цінність подарунка?

(Орієнтовні відповіді учнів)

1. Крапельку роси, щоб у ній відбивався увесь світ всіма барвами веселки, і ми могли милуватися ним.

2. Свої посмішки, щоб ми могли бачити щодня свою усміхнену Україну.

3. Удачу, щоб усі могли здійснити добрі власні плани.

4. Вогник свічки, щоб він зігрівав душі українців і нагадував найприємніші спогади.

5. Райдугу, щоб вона розфарбовувала своїми квітами сірі думки і сумний настрій.

6. Цікавий веселий сон, щоб усі могли вранці розповідати його, а слухачі сміялися.

7. Морозний малюнок на вікні, щоб він будив уяву, іскрився і радував усіх щодня своєю новизною.

8. Свіжий вітерець, щоб він пестив волосся українців, а це так приємно.

9. Небо в мерехтливих зірках, щоб усі українці могли мріяти, дивлячись на них.

10. Пісню, щоб вона підносила настрій.

11. Добре слово, щоб воно підтримувало в скрутну хвилину.

V. Підсумок уроку

1. Технологія «Інтерв'ю»

– Яка була тема нашого уроку?

– Яка ж наша роль у творенні української держави?

– Що найбільше запам'яталось на уроці?

Практична робота «Вінок Україні»

– Чи справдилися ваші очікування?

– Беремо квіти з дошки, читаємо, що очікували від уроку. Очікування справдилися! Плетемо з квітів-символів України віночок і даруємо його нашій любій Батьківщині.

2. Творча робота «Коло дружби і єднання»

– Діти, ми живемо на своїй рідній землі, яка зветься Україна, а ми з вами – українці. Погляньте на край вашої парти і ви побачите фігурки українця (хлопчик) та україночки (дівчатка), візьміть кольорові олівці і розфарбуйте їх.

(Діти працюють під мелодію українських пісень, за бажанням підспівують. За допомогою вчителя розміщують фігурки на дошці у вигляді хороводу навколо карти України).

– А зараз я прочитаю вірш з пропущеними словами, а ви спробуйте їх відгадати і хором назвати.

На землі великій є одна країна:

Гарна й неповторна, мила ... (Україна).

І живуть тут люди добрі, працьовиті,

І скажу, до речі, ще й ... (талановиті).

Землю засівають і пісні співають,

На бандурі грають і вірші ... (складають).

Щоб жила й раділа кожна родина,

Щоб була щаслива наша ... (Батьківщина)!

– А тепер усі встаньте і візьміться за руки, щоб утворився віночок, який є у нашому класі. Ми – одна дружна сім'я. Тому жити треба у мирі й злагоді, дружити, ділити з усіма радість і смуток, щоб наше шкільне життя було цікаве і змістовне, насичене хорошими вчинками і цікавими подіями. А всі ми разом могли творити нашу українську державу.

(Діти стають у коло і беруться за руки. Повторюють слова за вчителем).

Ми усі – одна сім'я,

Неповторні – ти і я!

Будемо усі дружити,

В злагоді і мирі жити.

Бо життя – це диво-казка!

В ньому є любов і ласка!

Ми прийшли у світ, щоб жити

Й на Землі добро творити!

(Під музику діти водять танок і повторюють ці слова).

3. Технологія «Мікрофон»

Продовж речення.

Моя Батьківщина...

Бути справжнім українцем – значить...

Патріотом називають людину, яка...

Громадянин України – це той, хто...

Я хотів би бачити свою Батьківщину...

Українець може пишатися...

– Любі діти, підводячи підсумки нашого уроку, хочу наголосити, що ми вже творимо українську державу – беремо активну участь у всіх українознавчих заходах. **(Відеопрезентація)**

Дякую всім за роботу!

ЛІТЕРАТУРА

1. В. Симоненко. Лебеді материнства. Твори: у 2 т. / упоряд. Г. П. Білоус, О. К. Лищенко. Черкаси: Брама-Україна, 2004.

2. П. Бондарчук. Батьківщина. *Перлина*: навчальний посібник з народознавства / Івась М. Р., Коструба С. С. Київ: Арка, 2001. 168 с.

3. Дітям про державну та народну символіку України / упоряд. Л. М. Римар. Харків: Основа, 2004.

4. Красоткіна Н. Г. Ми діти твої, Україно. *Розробки бесід з дітьми, тематичні казки та сценарії виховних заходів*. Київ: Початкова школа, 2001. 160 с.

5. Куріпта В. І. Сценарії позакласних заходів для 1–4 класів. Харків: Основа, 2006.

368 с. (Б-ка журн. «Початкове навчання». Вип. 5 (29)).

6. Пістун Т. В. «Свою Україну любить...». Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 176 с.

7. Михайленко Л. В., Реброва І. М., Сушко В. А., Лагунова Т. І. Найцікавіше про

Україну: ілюстроване енциклопедичне видання. Харків: Торнадо, 2007. 96 с.: іл.

8. Стребна О. В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи: посібник / О. В. Стребна, А. О. Соценко. Харків: Основа, 2005. 174 с.

DOI: 10.30840/2413-7065.1(70).2019.164375

ТВЕРДУН Ганна Миколаївна

вчителька початкових класів Берестівського НВК «ЗОШ І-ІІІ ступенів – ДНЗ» Дубровицького району Рівненської області (Звання – старший вчитель)

Конспект уроку з предмета «Я у світі» у 4 класі

Тема. Роль сім'ї у моєму житті. Мій родовід

Мета: розширення і поглиблення уявлення дітей про сім'ю, родину, рід, їх значення в житті людини; навчити складати «родовідне дерево»; пробуджувати інтерес до історії свого народу, сім'ї; розвивати активність, мислення, творчу уяву; виховувати почуття любові й поваги до сім'ї, родини, роду, гордості за свій народ.

Обладнання: таблиці, картинки, виставка фотографій «Моя сім'я», макет родовідного дерева, запис пісні «Родина», мультимедійна презентація.

Хід уроку

І. Мотивація навчальної діяльності

У мене в руках цікава скринька. У ній – найцінніший скарб планети Земля. Хто з вас хоче його побачити, може зазирнути, але поки що не розповідати, кого ви там побачили, аж доки всі найцікавіші та найсміливіші не зазирнуть до скриньки (під музику діти почергово заглядають до скриньки, на дні якої – дзеркало).

– То кого ви побачили на дні скриньки?

– Так, ви побачили кожен себе, і саме такої людини, як ви, більше на цій землі немає і не буде.

А що дитині треба?
Дім красивий, білий,
І, як світлий образ,
Мамин погляд добрий,
Й батька дорогого
Чути добре слово.
А ще б гарно мати
І сестру, і брата.

– Про кого йдеться у вірші?
– Про що мріє дитина?

ІІ. Повідомлення теми та мети уроку

– Діти, сьогодні у нас дуже цікавий урок. Його тему ви дізнаєтесь, коли розгадаєте ребуси.

Розв'язування ребусів

7 'Я Р і а Р і Д Родо ”

(Діти називають слова, а вчитель викладає тему з табличок).

Ми будемо говорити про те, що кожна людина любить і шанує. Поговоримо про сім'ю.

Девізом нашого уроку будуть слова:
*Домашнє вогнище родинне,
Оселя наша і сім'я.*